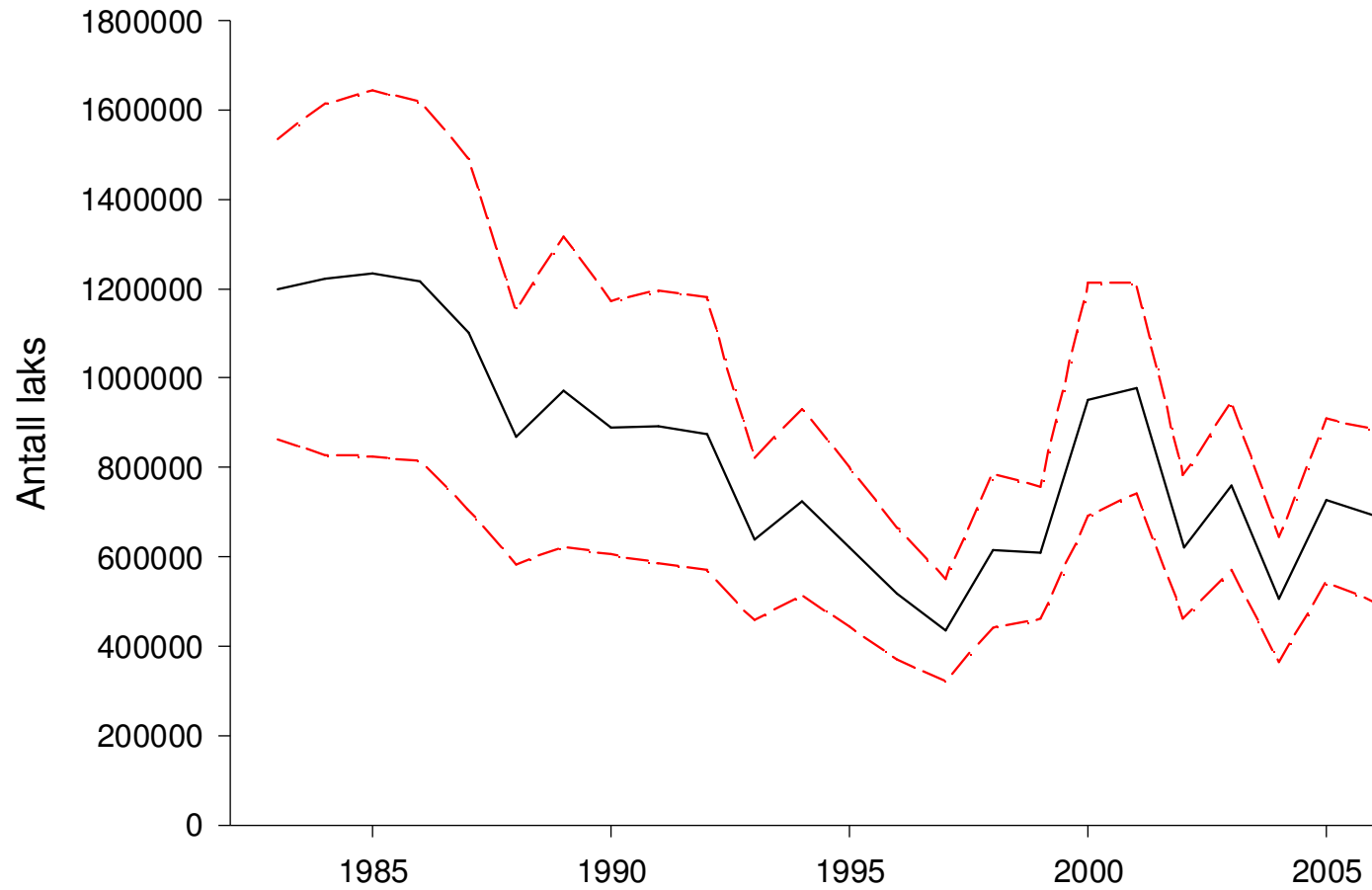

Hvorfor og hvordan robuste laksestammer?

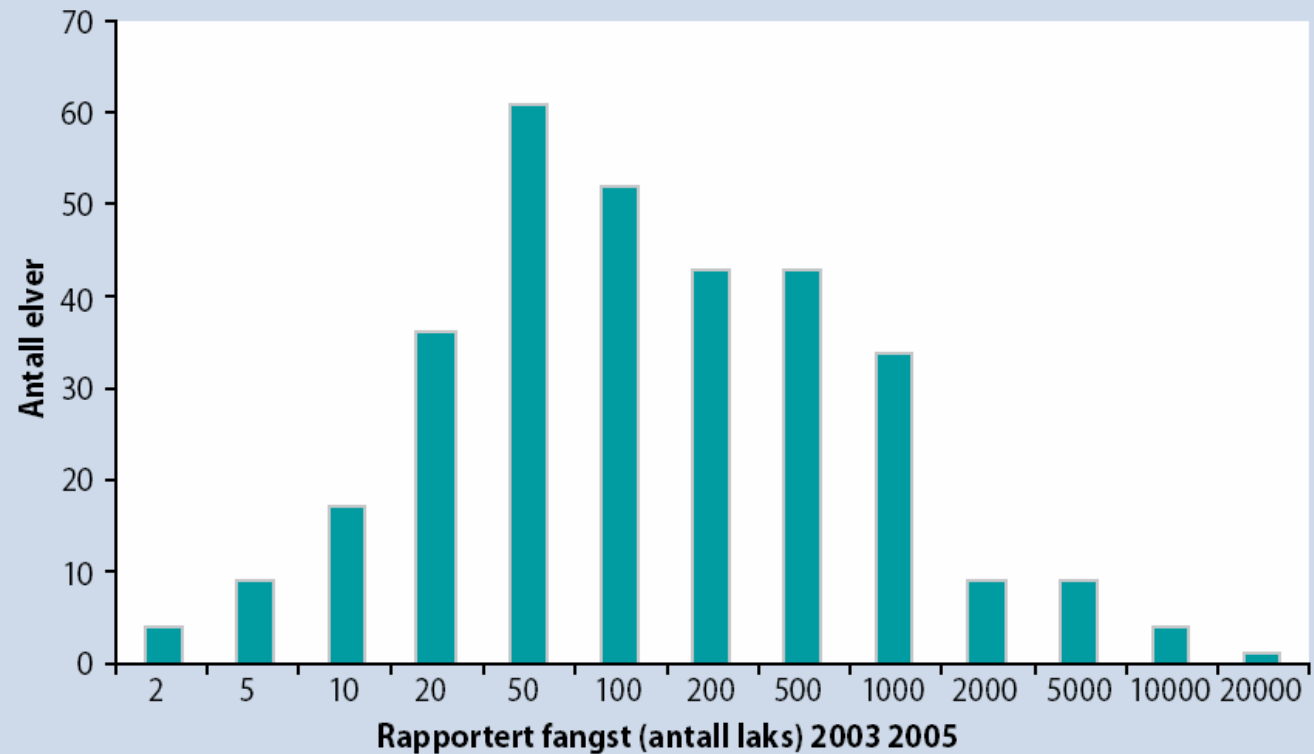
Peder Fiske

Antall villaks til Norge

Figur 2.3

Gjennomsnittlig antall laks fanget per år i de 384 rapporterte norske elvene i den offisielle norske fangststatistikken for perioden 2003—2005.

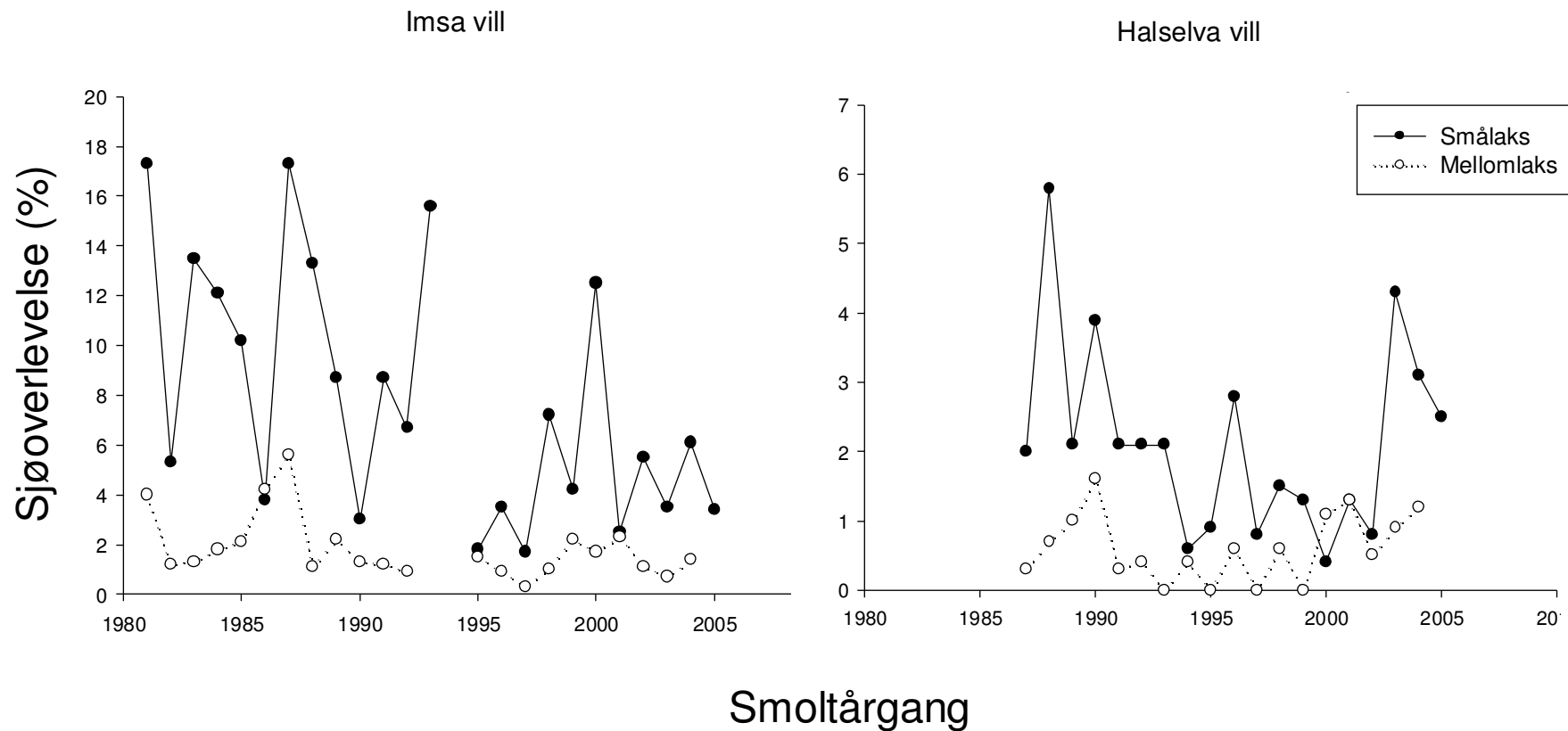

Fra: Jonsson, B. et al. 2006. Interaksjoner mellom lakseoppdrett og villaks. Oppdatering av kunnskapen etter NOU 1999:9. Kunnskapsserien for laks og vannmiljø, 2:1-80.

Hver elv - sin laks

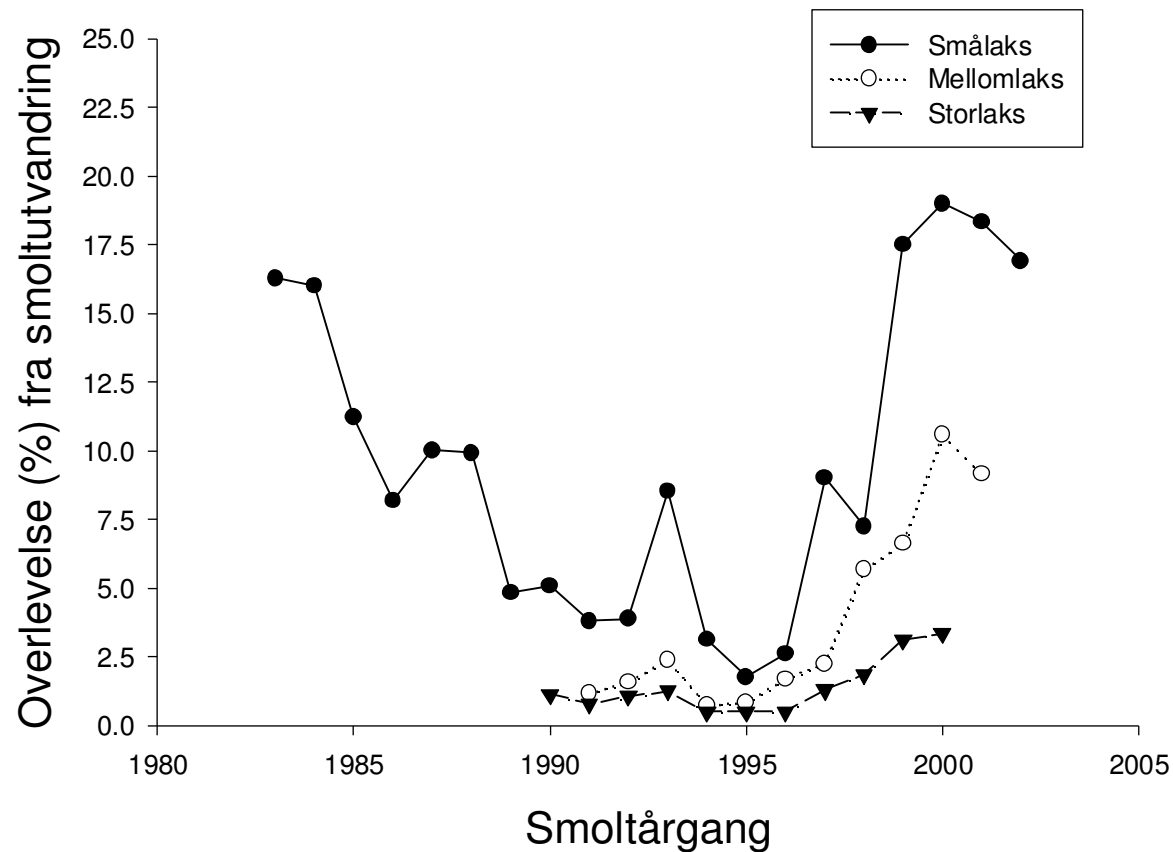

Hva bestemmer mengden laks – havet eller elva?

Hva bestemmer mengden laks – havet eller elva?

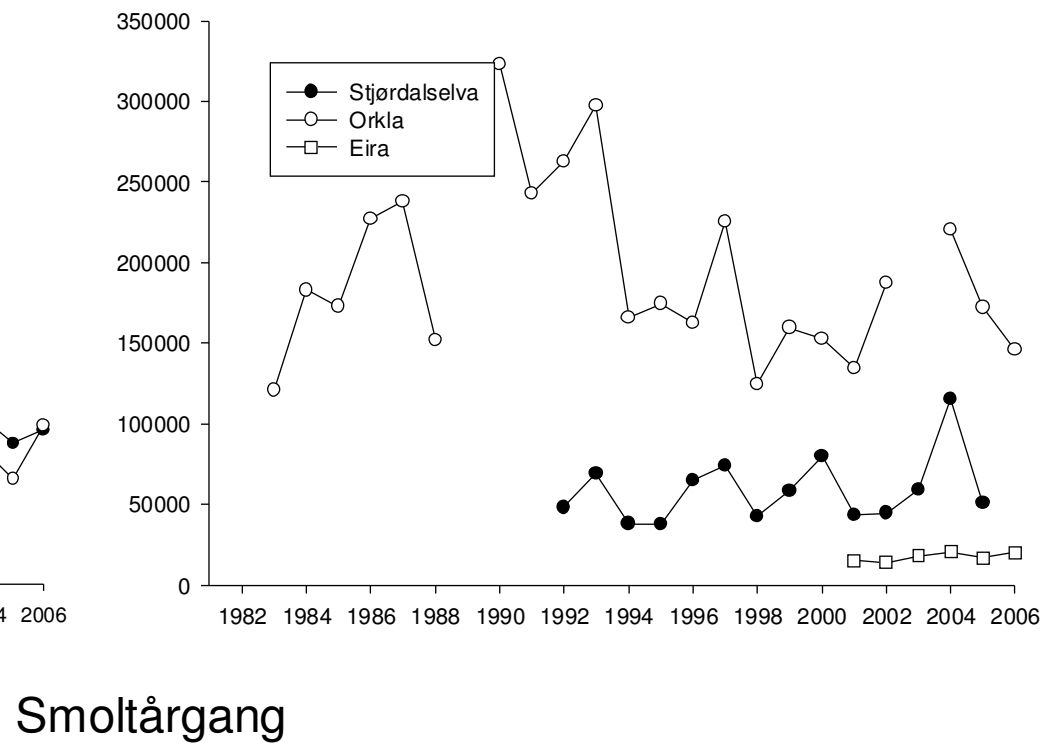
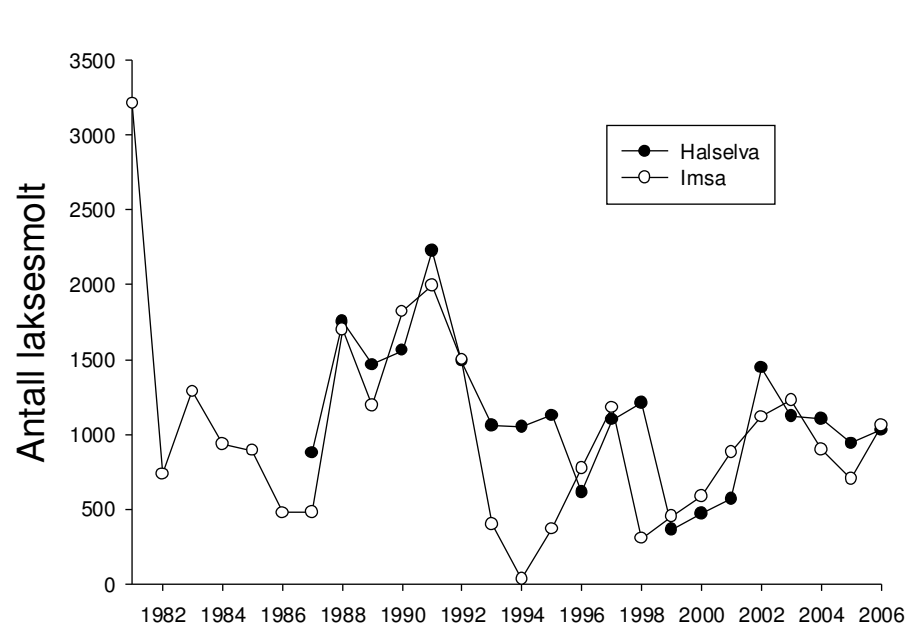
Orkla

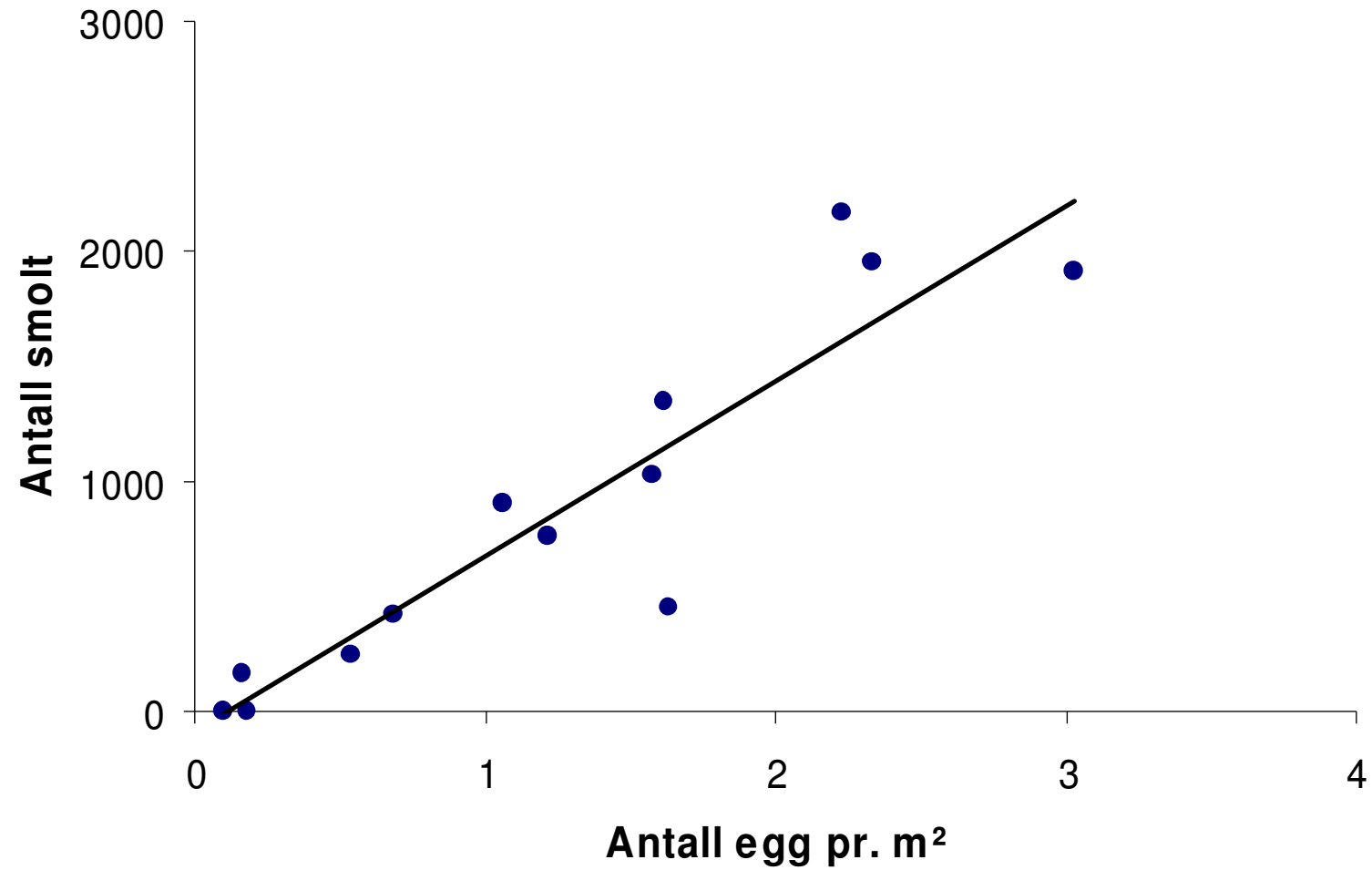
Overlevelse i havet

- Tetthetsuavhengig dødelighet trolig viktigst
  - Variasjoner i miljøforhold viktig for stor andel av smolten som kommer tilbake som voksen laks
  - Andelen som kommer tilbake er trolig i midre grad avhengig av hvor mange andre laks som er i havet

Hva bestemmer mengden laks – havet eller elva?

Halselva

Overlevelse fra egg til smolt

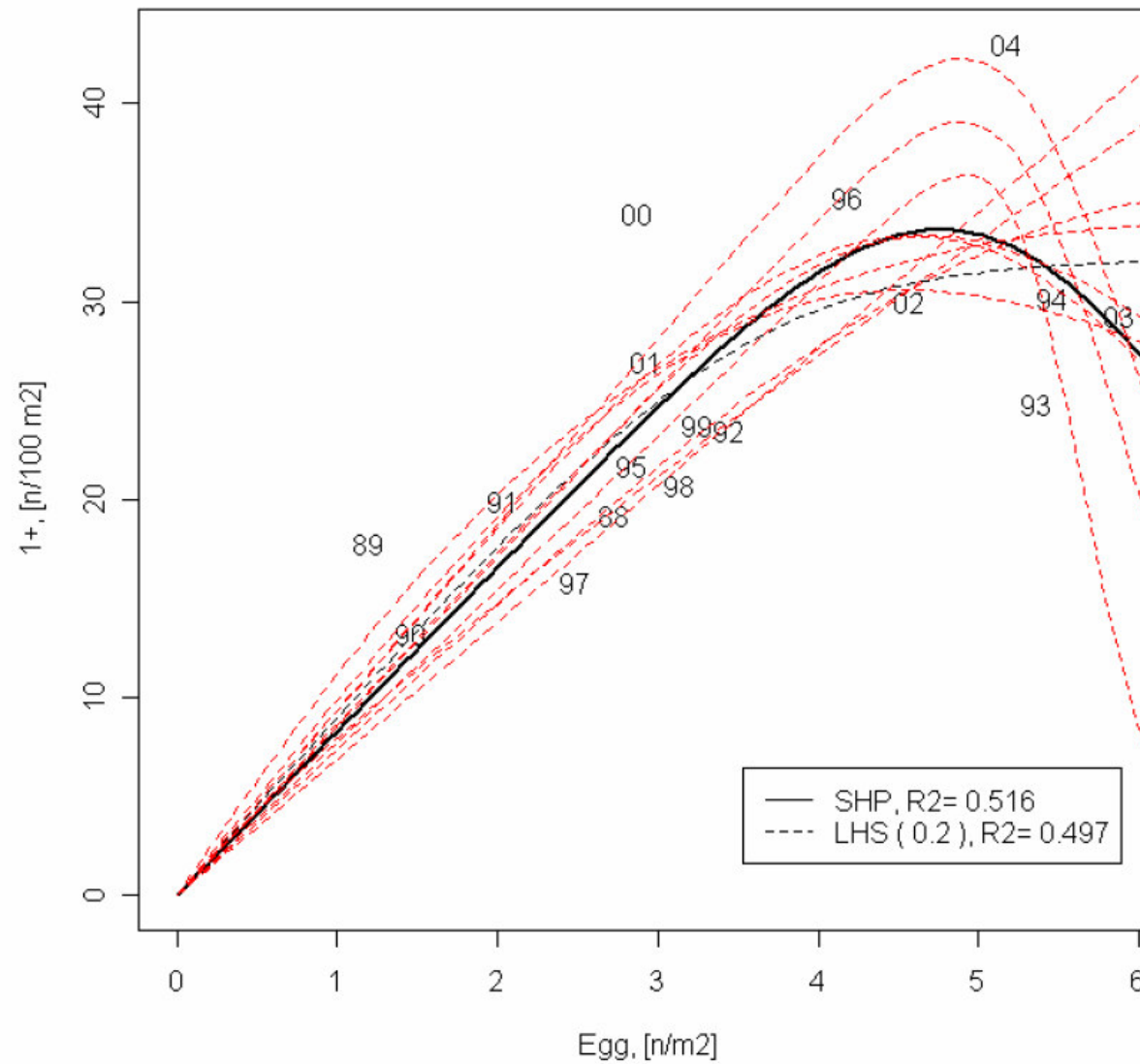
- Tetthetsavhengig dødelighet trolig viktigst
  - Virker sterkere jo tettere bestanden av ungfisk er
  - Konkurransen mellom lakseungene
  - Dette betyr ikke at variasjoner i miljøforhold er uten betydning for smoltproduksjonen

Hva bestemmer mengden laks – havet eller elva?

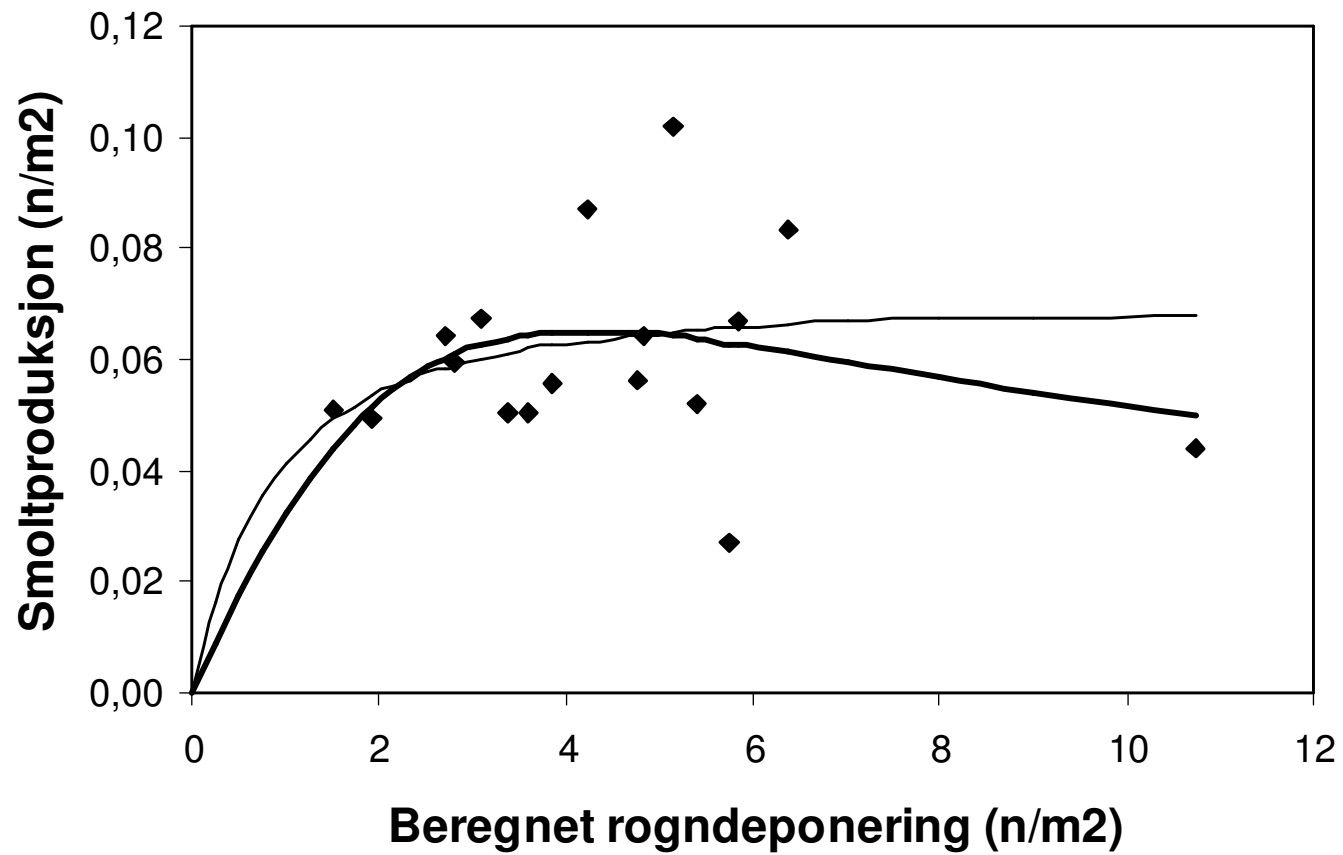
- Variasjon i havet: 50-75 %
- Variasjon i elvene: 25-50 %

- Vi må sikre at nok smolt forlater elva!

Bestand rekruttering Alta

Elvas produksjonskapasitet

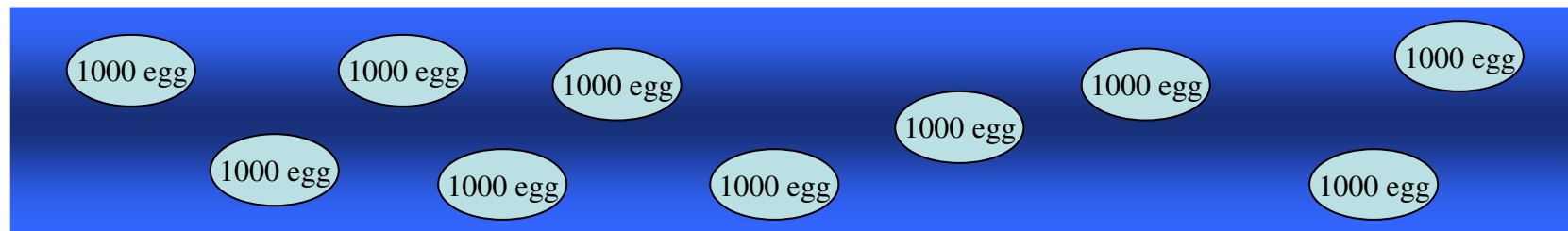

Spredning av gytere

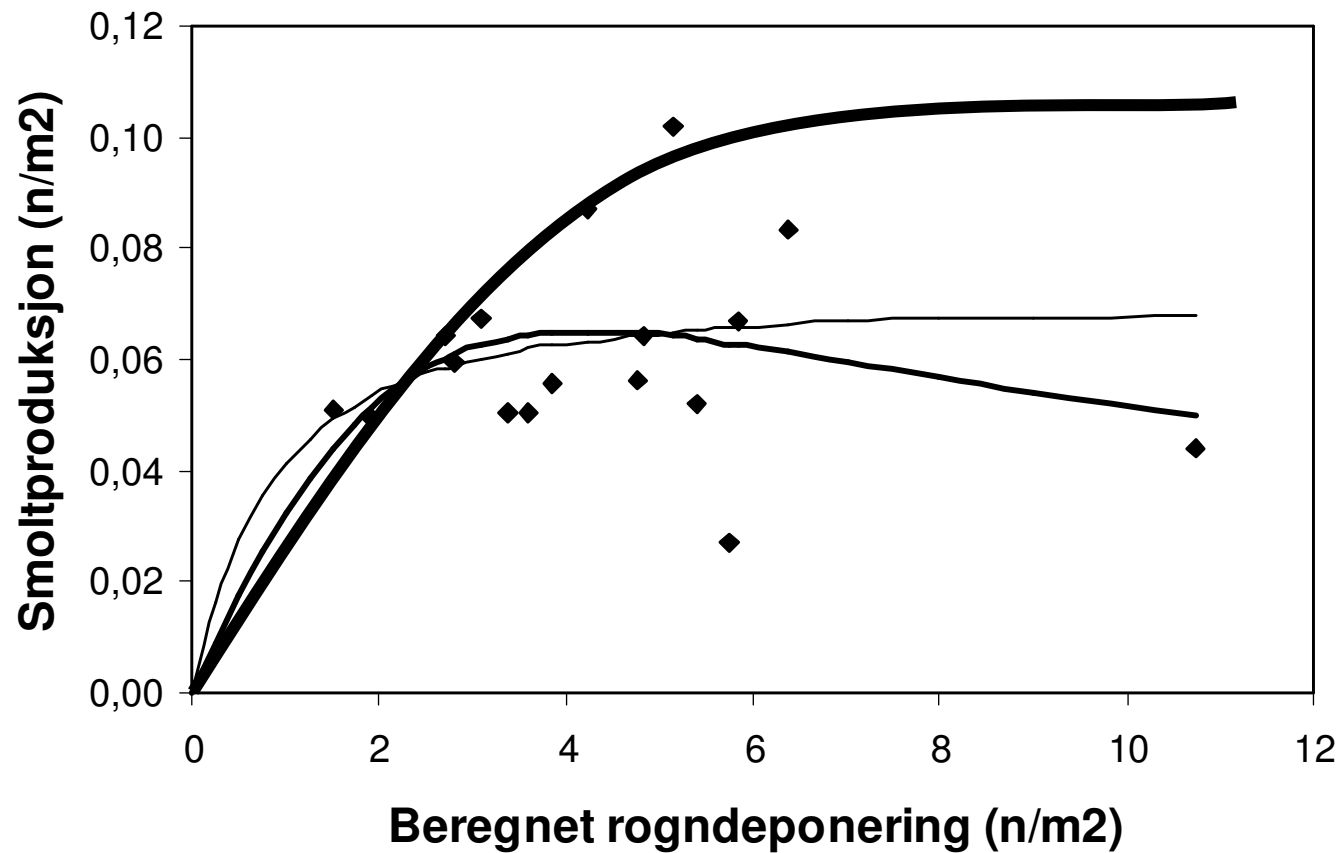
10 000 egg gir 1000 årsyngel gir 250 smolt og 20 smålaks

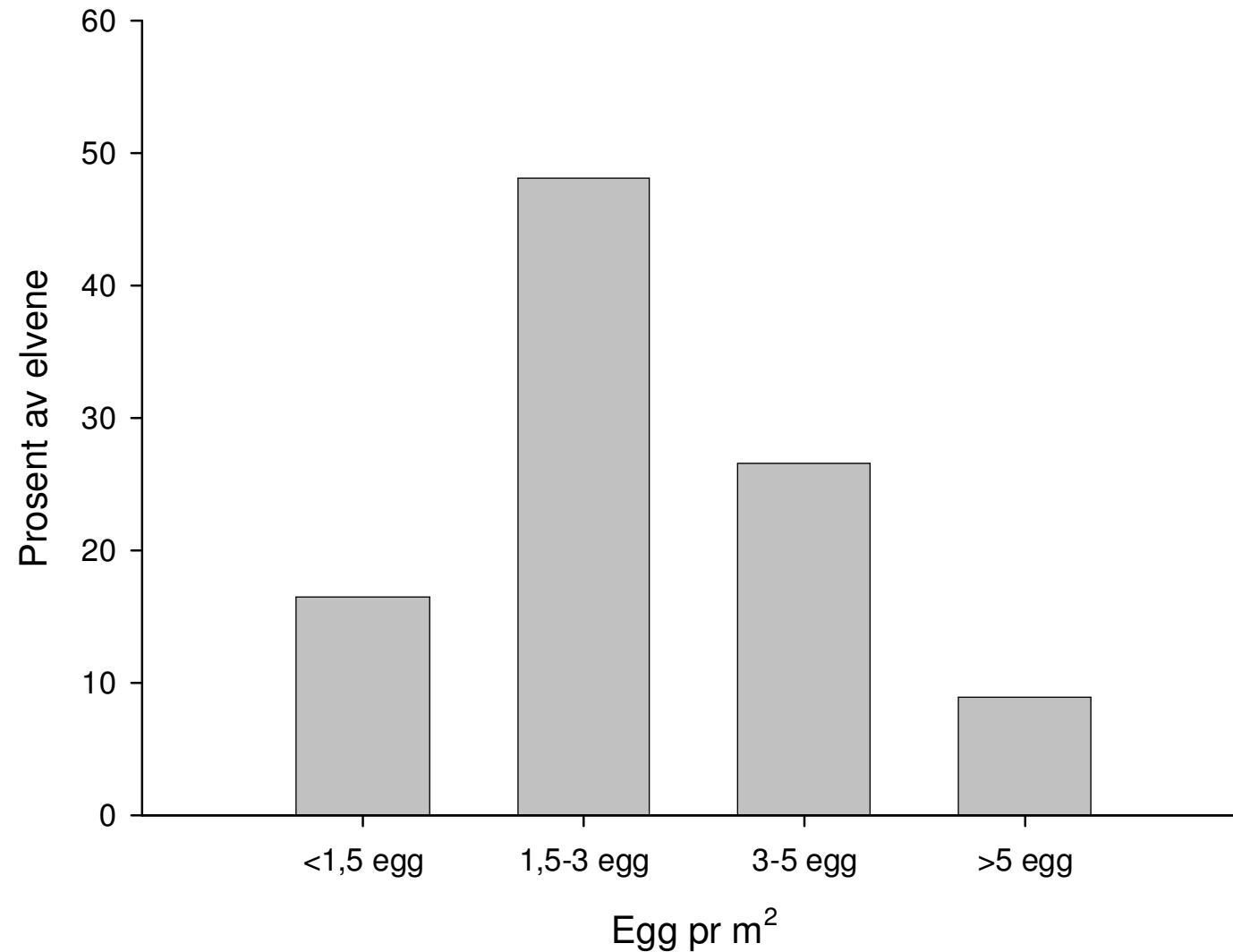
10 000 egg gir 2500 årsyngel gir 625 smolt og 50 smålaks

Alternativ produksjonskapasitet

Gytebestandsmål i 80 vassdrag

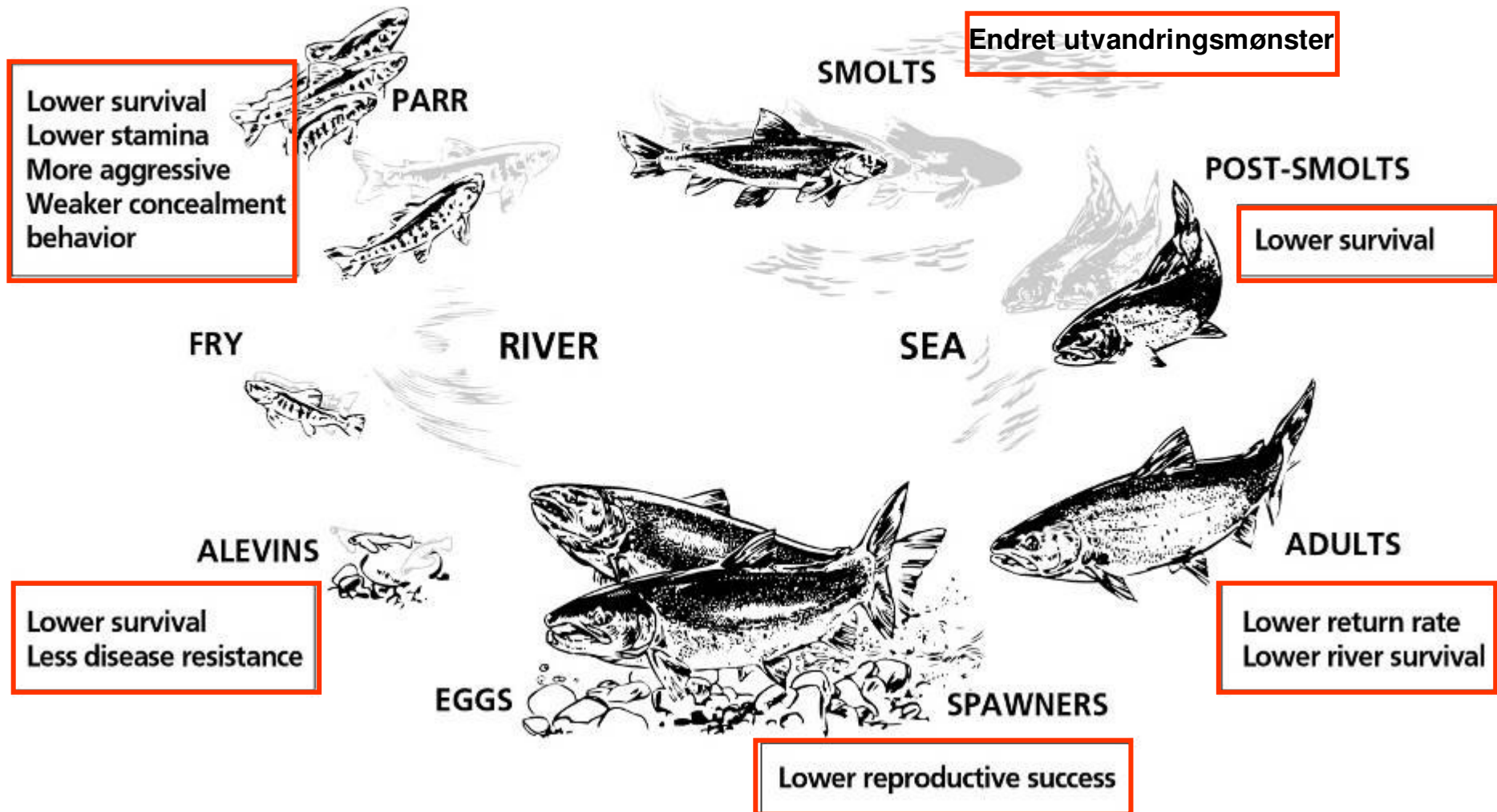

Hva kan vi gjøre?

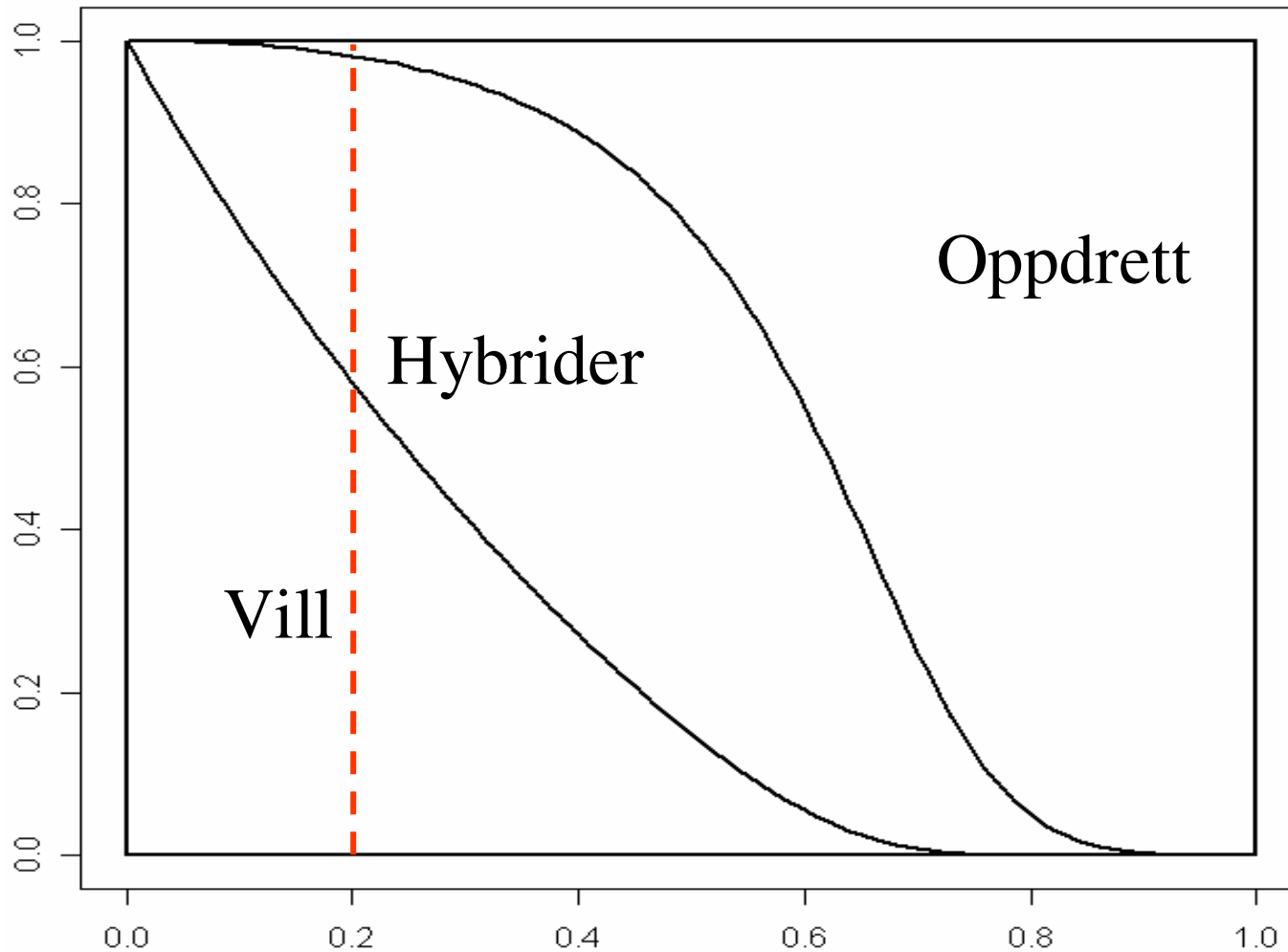

- Redusere beskatning – spesielt i dårlige år

Hva vi vet om oppdrett- og kultiveringsfisk vs villfisk?

Villaksen i Norge etter 20 år

Etter: Hindar, K., and Diserud, O. 2007. Sårbarhetsvurdering av ville laksebestander overfor rømt oppdrettslaks. NINA Rapport, 244:1-45.

Science fiction?

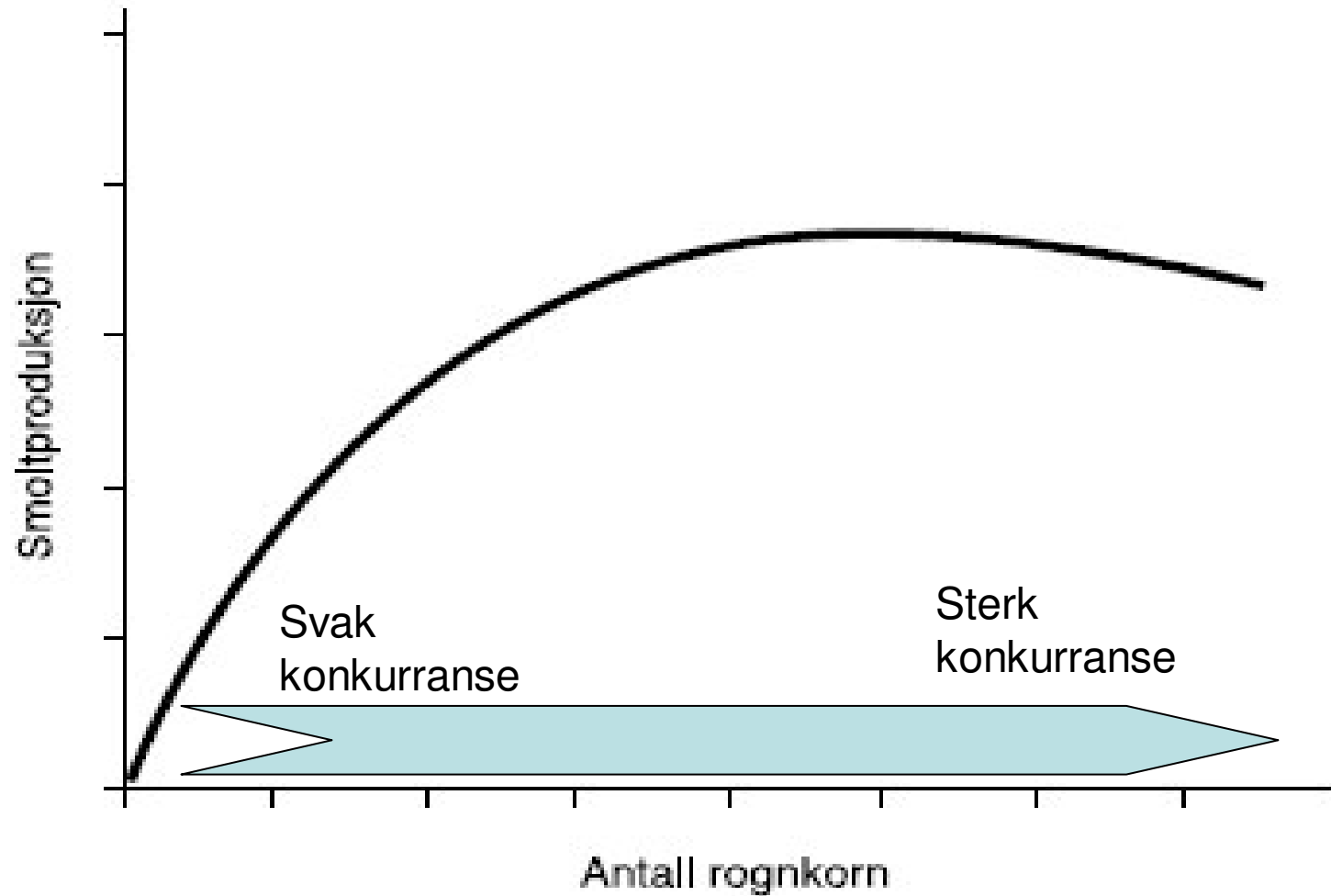
Skaala, Wennevik & Glover 2006:

- Endringer i genetikk i Opo, Vosso og Eio
- Ingen signifikante endringer i Namsen, Etne, Granvin og Håelva
- Mindre genetisk avstand mellom bestandene i dag enn i historiske prøver

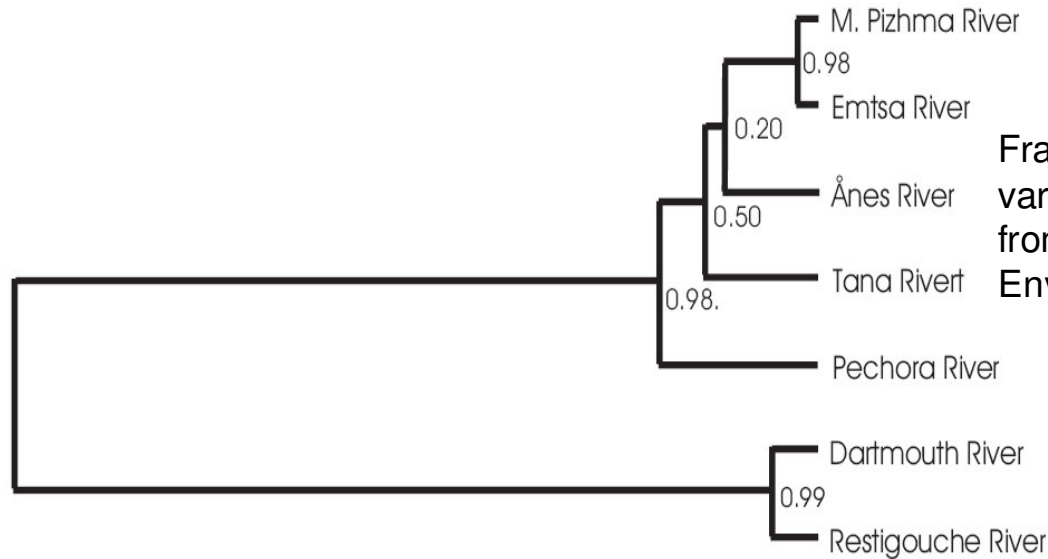
Hvorfor endringer i noen elver, men ikke i andre?

- For kort tid?
- Bestandsstørrelse?

Gjør oppdrettslaksen det relativt sett
dårligere i sterke laksebestander?

Genetiske og morfologiske forskjeller mellom laksebestander, men er disse adaptive (lokale tilpasninger)?

Fra: Wennevik et al. 2004. Microsatellite variation in populations of Atlantic salmon from North Europe. *Environmental Biology of Fishes*, 69:143-152.

Hvorfor handle som om det er adaptive forskjeller mellom laksebestander?

	Lokale tilpasninger eksisterer	Lokale tilpasninger eksisterer ikke
Handle som om lokale tilpasninger finnes	Tilpasset prokativ forvaltning	
Handle som om lokale tilpasninger ikke finnes		

Etter: Garcia de Leaniz, C. *et al.* 2007. A critical review of adaptive genetic variation in Atlantic salmon: implications for conservation. *Biological Reviews*, 82:173-211.

Hvorfor og hvordan robuste laksestammer?

- Sørge for nok gytefisk
  - Reduserer trolig negative effekter av rømt oppdrettslaks
  - Sikrer stabil smoltproduksjon
  - Øker sjansen for at alle gyteområder blir brukt
- Hvordan sørge for dette?
  - Slippe mer laks opp i elva (redusere beskatningen i sjø)
  - Redusere beskatningen i elva (kvoter, maksimumsmål, C&R m.m.)